

سرمقاله

جشنواره فجر و انقلابی
در سینمای ایران!حسین
سلطان محمدی

آغاز دهه پنجم جشنواره فیلم فجر است و این دوره جشنواره با ویژگی جدیدی همراه شده است. روال جشنواره در پذیرش فیلم‌ها و آغاز به کار نمایش فیلم‌های ایرانی، همانند گذشته برقرار است. ثبت نام تهیه‌کنندگان برای رساندن فیلم‌شان به دبیرخانه، انجام شده و در نهایت پس از طی روال مرسوم، آثاری به بخش سودای سیم‌رخ رسیده است. در میان آثار موجود، هم از نسل‌های گذشته سینمای ایران، نسل‌های میانی و همچنین نسل جدید، آثاری در جدول نمایش دیده می‌شود.

مطابق هر سال، اهالی رسانه متمرکز بر سالن خاص خود و دیدن آثار و تهیه خبر و گزارش و عکس و فیلم هستند. اما تأثر از وقایع اواخر شهریور و پاییز ۱۴۰۱، گروهی از دست‌اندرکاران سینما، از حضور در جمع اهالی رسانه، پرهیز کرده‌اند. بعضی با بیانیه دادن و بعضی در سکوت، حضور ندارند و به افرادی هم که حاضر شدند، تهاجمات مجازی انجام شده است. از دو بعد صنعتی و هنری سینما، بعد هنری تا اندازه‌ای خود را پنهان کرده اما بعد صنعتی و اقتصاد سینما و حرف نخست تهیه‌کنندگان فیلم‌ها، همه حاضر و جدی در سینما هستند. ما با به رخ کشیده شدن صنعت سینما مواجهیم و از بعد هنری هم، گویا پالایشی قرار است رخ دهد.

سینما عضوی از صنعت سرگرمی در جهان است. این صنعت، نیازمند دیده شدن و تبلیغ است. در این صنعت که یک اصل بنیادی جهانی هستند سخن ایرانی «از دل برود هر آنکه از دیده برفت»، بر آن حاکم است. باید دیده شوی و گرنه از صحنه خارج خواهی شد. گویا جمعی از اهالی سینما و بخصوص بازیگران و کارگردانان، خودخواسته از این چرخه خارج شده‌اند و بعید است با روال فعلی، بسادگی به این سینما بازگردانده شوند حتی اگر سیستم حاکمیتی برای تحبیب قلوب، در تیمه نخست جشنواره، جعفر پناهی را آزاد کند! اما بعد صنعتی سینما، با اتکا به توان اقتصادی تهیه‌کنندگان دولتی و خصوصی، حضور دارد و این احتمال را به وجود آورده‌اند که در آینده‌ای نزدیک، به نیروهای جدیدی متوجه شوند که فارغ از چرخه بسته پیشین، خود را در این صحنه حاضر کرده‌اند. بازیگران جدید یا کارگردانان جدید، ما در حال عبور از چهار دهه برپایی جشنواره با حضور چهره‌های آشنا هستیم و می‌رویم که سینمای مان را با توانی جدیدتر به عرصه نمایش بفرستیم. برای مقابله با آنچه در جشنواره حادث شده، ما شاهد طعنه‌ها و توهین‌هایی در فضای مجازی رسانه‌ها هستیم. یا با سکوت بعضی رسانه‌های جدی، رویاروییم. اما چه توهین رسمی بشود و به گونه‌ای حرص خود را از شکست فشارهای مجازی خود برای مختل کردن و حتی تعطیلی جشنواره، نشان بدهند و چه سعی کنند نادیده بگیرند، در ادامه مجبور خواهند شد حتی در اکران، به آثار جدید متوجه شوند و آنجاست که شکست ملموس‌تری را خواهند خورد. سینما از عرصه سرگرمی بیشتر مورد توجه است تا عرصه فکر، با اینکه هر دو بخش را در این مدیوم، داریم. در همین تیمه جشنواره ۴۱، بتدریج حضور مردمی در سالن‌های نمایش عمومی، پر بارتر شده و خواهد شد. شهرستان‌ها هم به عرصه نمایش خواهند پیوست. درصد کمی ظرفیت رسمی اختصاص یافته به نمایش آثار جشنواره، قابل توجه است و به اینها باید سالن‌های ناگفته‌ای را برای صنوف، دست‌اندرکاران دولتی و سیاسی و فشار خاص افزود. جشنواره در سطح عمومی، بی‌تأخیر و بی‌تحریم ادامه دارد. انقلاب ساختاری احتمالی را باید در نظر داشت. خون جدیدی در حال تزریق به سینمای ایران است.

گفت‌وگوی صبا با محمد خزایی رئیس سازمانی سینمایی

نباید از نسل جدید ترسیم

در چهارمین روز از چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر، محمد خزاعی معاون سینمایی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سازمان سینمایی مهمان تحریریه روزنامه صبا در دبیرخانه سینمایی ملت محل سینمای رسانه‌های جشنواره فجر شد. گفت‌وگوی خبرنگار صبا با او را در ادامه می‌خوانید.

مصطفی کزازی

گفت و گو

چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر تا امروز چطور بوده و چه تفاوتی با دورهای قبلی داشته است؟

خود شما ولعیات و فرآز و تشییع‌های جشنواره امسال را رصد می‌کنید. من هم خبرها را هم به صورت حضور میدانی در سالن‌ها و هم از خبرگزاری پیگیری می‌کنم. در مجموع باید خدمتتان عرض کنم که علی‌رغم فضایی که قبلاً از جشنواره شکل گرفته بود و تقریباً چهار ماه اکثر رسانه‌های خارجی روی این پروژه کار می‌کردند که ما شاهد هیچ حرکت فرهنگی‌ای در ایام دهه فجر نخواهیم بود، تمام اتفاقات روز به روز باشکوه‌تر می‌گزار می‌شد. تئاتر را دنبال می‌کردم و می‌دیدم که چقدر استقبال خوبی شده و مردم حضور داشتند و آمدند و شاید امسال حضور جمعیت نسبت به سال‌های گذشته بیشتر بود و ما را غافل‌گیر کرد. در حوزه تجسمی هم همین روال جریان داشت. در حوزه سینما هم شاهد همین حضور پررنگ هستیم. در سالن‌های اکران مردمی، در بعضی سالن‌ها صد درصد سالن و در بعضی دیگر هشتاد و هفتاد درصد سالن پر می‌شود. حتی پیش آمده که سانس فوق‌العاده هم داشته‌ایم.

در بعضی از پردیس‌های سینمایی مردم اعتراضاتی داشتند مبنی بر اینکه نتوانستند بلیط تهیه کنند، در این زمینه اطلاعی دارید؟

ما دوشنبه بلیط فروشی داشتیم. یک شیوه‌ای که پیش فروش اعلام می‌شود و مردم قبلاً آن مراجعه کرده و بلیط خودشان را تهیه می‌کنند؛ شیوه دیگر هم شیوه روز فروش است. مقدار کمی هم به این بخش اختصاص داده می‌شود تا مردم بتوانند در روز به گیشه مراجعه کرده و از آنجا بلیط تهیه کنند. خوب به نظر می‌رسد که در روز فروش ده درصد بیشتر نیست و به همین دلیل ممکن است خیلی‌ها مراجعه کنند و بلیط نماند و مجبور باشند برگردند.

در بخش بین‌الملل چند فیلم و از چند کشور به دبیرخانه جشنواره ارسال شدند و در نهایت چند فیلم برای حضور در جشنواره انتخاب شدند؟

بیش از پانصد اثر به دبیرخانه جشنواره ارسال شده بود. برای بخش‌های مختلف، جام جهان‌نما، سینمای سعادت و سینمای آسیا فیلم انتخاب شد و از یک ماه قبل هم فیلم‌های انتخاب شده مشخص شدند. ما به دلیل فضایی که در رسانه‌های بین‌المللی موجود بود نام فیلم‌های راه یافته را اعلام نکردیم. این مسئله شوخی نیست که چهل سال است کشورهای مختلف درصد تحریم ایران هستند، حالا معمولاً به شکل تحریم اقتصادی بوده، اما امسال تحریم فرهنگی جدی‌تر از قبل به آن اضافه شده است. این‌ها تا ایران در حوزه سینما و یا کلاً در هر بخشی از حوزه فرهنگ و هنر به موفقیتی دست پیدا می‌کند، شروع به تخریب می‌کنند، اگر ما اسامی را اعلام می‌کردیم طبیعتاً فشارهایی را به فیلم‌سازها وارد می‌کردند و ما شاهد ریزش می‌بودیم. این فیلم‌هایی که انصراف دادند، پذیرفته بودند که در جشنواره حضور پیدا کنند، اما فشاری که به آن‌ها آورده شد باعث شد کنار بکشند. بر اساس وجود این ماجرا سیاستی در سازمان سینمایی شکل گرفت و تبیین شد که ما در هر مرحله‌ای که نیاز هست اطلاعات را به صورت قطره‌چکانی در اختیار اصحاب رسانه و مردم گذاشته شود. امسال احتمالاً این شکل اطلاعات دهی باعث سوء تفاهماتی شده است، اما ما هدف

